

Dramaturgia română - realitate a dramaturgiei universale

In ziua de 6 aprilie, s-a încheiat, la Moscova, în cadru totodată solemn și prietenesc, „Festivalul Dramaturgiei Românești în U.R.S.S.". În ziua de 10 mai, se va deschide la București „Festivalul Dramaturgiei Ruse și Sovietice în R.S. România". E vorba, deci, de cei doi timpi ai realizării unei acțiuni de consolidare și largire a cunoașterii reciproce a celor două dramaturgii și teatre, în fond, a celor două culturi: cultura română și cultura sovietică. E vorba, deci, de un eveniment de o deosebită importanță, care izvorăște din multilateralitatea relațiilor româno-sovietice, și în care se reflectă prietenia adâncă și sinceră care leagă poporul român și popoarele sovietice.

O masivă delegație română — compusă din dramaturgi, critici dramatici, regizori, activiști din domeniul teatrului, și condusă de Ion Brad, vice-președinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste — a asistat la săptămîna de închidere a „Festivalului Dramaturgiei Românești în U.R.S.S.". Astfel, noi am putut aprecia în mod direct eforturile făcute alături de către forurile conducătoare ale activității teatrale din U.R.S.S., cît și de teatrele republicilor și popoarelor sovietice. Delegația și-a putut da seama, cu multă bucurie, că „Festivalul Dramaturgiei Românești în U.R.S.S." a fost considerat ca un eveniment de mare importanță cultural-artistică, și organizat ca atare. Rezultatul concret a fost că toate republicile unionale au participat la Festival, printr-unul sau mai multe teatre ale lor, și că operele dramatice românești au făcut să se ridice cortinele teatrelor nu numai în marile centre cultural-artistice cunoscute de toată lumea, ca Moscova sau Leningrad, ci în toate cele patru puncte cardinale ale imensității continentale a U.R.S.S.: la Baltica și în Pamir, la Cercul Polar și lângă Caspica, operele dramatice ale lui Eftimiu, G. M. Zamfirescu și Mihail Sebastian, ale Ecaterinei Oproiu, Aurel Baranga, Horia Lovinescu, Al. Mirodan, Al. T. Popescu, Panco-Bursan, și alții, au fost traduse în multe limbi ale popoarelor sovietice, deschizîndu-li-se astfel drumul spre universul unor culturi naționale în care și-au marcat, pentru prima dată, prezența.

Iată traducerea acestor rezultate concrete, în cifre: 16 dramaturgi români, 24 de opere dramatice, 56 de spectacole. Nu sînt cifre ale unor adunări-retrospective, ale unor totaluri realizate în timp, de-a lungul anilor (dramaturgia românească nu se găsește la primele ei prezentări în U.R.S.S.). Sînt cifre ale momentului, cifre de concomitență, cifre rezultate din

Ion Brad (mijloc) și K. V. Voronkov (dreapta)

*Ion Brad, Radu Popescu și
Aurel Baranga*

Aspect din timpul simpozionului româno-sovietic desfășurat în zilele de 4 și 5 aprilie. B. Rostofski (în capul mesei), Elena Azernikova, V. E. Korsunov, I. Țariov, Ion Brad, K. V. Voronkov.

Regizorul Sică Alexandrescu și dramaturgul sovietic Alexei Arbutov

eforturile făcute cu ocazia Festivalului. E vorba, deci, de o realizare solidă, masivă, serioasă — o realizare impresionantă prin proporții, prin cuprindere, prin bogăție.

Ca și prin calitate, să adăugăm fără întârziere. Remarcabila forță artistică a teatrelor sovietice, a Teatrului sovietic, și-a dăruit, fără precepuțire, obișnuitul și neobositul său elan, pentru slujirea dramaturgiei române. Delegații români au putut vedea cele patru spectacole ale teatrelor moscovite, precum și spectacolele teatrelor din Leningrad, Riga, Frunze (R.S.S. Kirghiză) și Dușanbe (R.S.S. Tadjică) — adică zece, din totalul mai sus notat, de cincizecișase de spectacole. Ei s-au putut convinge, în chip direct, de nivelul eminent al acestor realizări teatrale, și coroborînd numeroase informații de tot felul (presă de specialitate, analize făcute în cursul simpozionului româno-sovietic și ședinței de închidere a Festivalului, relatări de „martori oculari” și ecouri de public etc., etc.), de un nivel general foarte înalt al tuturor spectacolelor Festivalului. Egalitate deplină nu va fi fost, desigur: stropul de inspirație excepțională care a dat maximum de strălucire unor spectacole ca acela al lui G. A. Tovstonogov, cu *Opinia publică* de Aurel Baranga (la Teatrul de Dramă „Maxim Gorki”, din Leningrad); sau al lui P. Homski, cu *Omul care a văzut moartea* (la Teatrul „Ermolova” din Moscova), sau acela al lui A. L. Dunaev, cu aceeași *Opinia publică* de Aurel Baranga (la Teatrul „Malaia Bronnaia” din Moscova); sau acela al lui Arnolds Linins, cu *Nu sînt Turnul Eiffel* (la Teatrul Academic Leton „Rainis” din Riga); sau acela pus în scenă de foarte tinăra regizoare Mara Kimele, cu *Idolul și Ion Anapoda* de G. M. Zamfirescu (la Teatrul de Dramă din Valmiera, tot din R.S.S. Letonă), — stropul acesta de inspirație, așadar, nu va fi fost prezent, și la fel de rodnic, în toate cele cincizecișase de realizări ale Festivalului. Dar, încă o dată, rezultă din toate numeroasele informații pe care le avem, că toate au atins gradul artistic care slujește în chip eficient opera dramatică, croindu-i drum spre inima publicului.

Inima publicului sovietic — și aci doream să ajungem — a reacționat vibrant, a îmbrățișat călduros operele dramatice românești. Desigur, nici pînă azi dramaturgia noastră nu era necunoscută în Uniunea Sovietică, unde opere ale lui Caragiale, Mihail Sebastian, Aurel Baranga, Horia Lovinescu, Paul Everac, Al. Mirodan etc., au fost deseori reprezentate, de-a lungul anilor. Dar, de data aceasta, a fost vorba de o reprezentare masivă, de un examen de ansamblu al dramaturgiei noastre, în multe teatre, în multe limbi, în zone de public numeroase și diferite. Examen care, spre bucuria noastră, spre mîndria noastră, a fost trecut cu un succes remarcabil, cu un succes care va lăsa, probabil, urme durabile. O astfel de afirmație ni se pare îndreptățită de reacția publicului sovietic față de operele prezentate cu ocazia Festivalului. Sălile sînt pline ochi, în numeroase teatre se joacă „cu casa închisă”, biletele foarte multor spectacole sînt vîndute pe cîteva săptămîni. Fie că e vorba de comedie (care a dominat, cantitativ, repertoriul Festivalului), fie că e vorba de dramă, publicul a dat dovada unei atenții egale, a unei participări constante. Temele și stilul, conținutul filozofic și moral, atitudinea față de viață și de om, implicarea adîncă a conștiinței istorice, sociale, politice și patriotice, tot ceea ce dă dramaturgiei noastre specificul său național, ca și coeficientul său de universalitate, a stîrnit puternic și a captat durabil interesul publicului sovietic. Nu ni se pare deloc temerar să afirmăm că, pe urmele lui Caragiale, un Victor Eftimiu, un Mihail Sebastian, un Baranga, Lovinescu, Everac sau Mirodan sînt astăzi dramaturgi înscriși în conștiința publicului sovietic, porniți pe drumul popularității. Și nu e deloc de mirare, în aceste condiții, că mai toate teatrele angajate în Festi-

val consideră, acum, operele prezentate, nu ca pe opere ale unei „ocazii“, ci ca pe opere de repertoriu, a căror carieră abia începe. Cele mai multe teatre nici nu le-au considerat altfel, încă din prima clipă, încă de la prima lectură (o declarație a lui G. A. Tovstonogov : „Festival, nefestival — nouă Opinia publică ne place, și o vom juca, în orice caz“).

Și iată concluzia cea mai importantă a Festivalului : ocazia creată a devenit sursă autentică de referire, de alimentare a teatrului sovietic, care a reținut, nu pe cutare autor, nu cutare operă, ci dramaturgia română, ca pe o realitate a dramaturgiei universale, ca pe o categorie repertorială majoră.

Prin aceasta, se confirmă, încă o dată, eficiența incontestabilă a unor inițiative ca aceea a „Festivalului Dramaturgiei Românești în U.R.S.S.“, necesitatea și valoarea tuturor formelor de cunoaștere reciprocă cultural-artistică.

Un simpozion româno-sovietic, care s-a desfășurat în zilele de 4 și 5 aprilie, a dat sau a adăugat Festivalului un fond teoretic. Luând drept subiect „Tema contemporană în teatrul socialist“, patru membri ai delegației române (Radu Popescu, Aurel Baranga, Natalia Stancu, Dinu Cernescu) au dialogat cu teoreticieni, critici și oameni de teatru sovietici (Prof. B. I. Rostofski, dr. E. Azernikova, dr. I. A. Golovașenko, căroră li s-au alăturat regizorii G. A. Tovstonogov, L. V. Varpahovski, și cunoscutul dramaturg Al. Stein), schimbând informații asupra dezvoltării dramaturgiei și artei spectacolului în cele două țări, și idei generale asupra misiunii dramaturgiei, criticii teatrale, filozofiei și esteticii realismului în literatura dramatică și fenomenul teatral. Simpozionul a fost urmărit cu mult interes de către un numeros public de intelectuali și artiști, care și-a exprimat categoric adeziunea la concluziile tuturor referatelor, ale tuturor intervențiilor produse în cursul dezbaterilor ; concluzii tinzând spre afirmarea unei dramaturgii de profundă analiză a omului zilelor noastre, a fenomenelor celor mai semnificative izvorite din marea operă a construirii societății socialiste și comuniste, a unei dramaturgii îndrăznețe, căutătoare de forme noi, dar mereu condusă de fermitate ideologică marxist-leninistă, și neîncetat orientată spre nobile țeluri revoluționare, educative, patriotice.

Acum, sîntem în așteptare apropiatului „Festival al Dramaturgiei Ruse și Sovietice în R.S. România“. Teatrul nostru, care a făcut, de-a lungul anilor, și an după an, un atît de larg loc, în repertoriul său, dramaturgiei ruse și sovietice, va face, o știm prea bine, un efort deosebit, pentru a releva încă o dată, la scara cea mai largă, numeroasele și bogatele ei valori — clasice și contemporane, tradiționale și moderne, atît de cunoscute, unele, încă necunoscute altele. La acest efort vor participa toți artiștii, toți oamenii, care, prin activitatea și preocupările lor, sînt legați de vastul univers al dramaturgiei și teatrului. Nu ne îndoim că succesul „Festivalului Dramaturgiei Ruse și Sovietice în R.S. România“, va fi similar, va fi tot atît de puternic, ca și al „Festivalului Dramaturgiei Române în U.R.S.S.“.

Așteptăm cu nerăbdare să-l vedem desfășurîndu-se, și să relatăm cititorilor noștri despre tot ceea ce va cuprinde.